

וארא חכ"א שיחה א'

"ישיב המקרא על פשוטו והדרשה תידרש", שהפירוש העיקרי הוא הפשט ("לא ניכרתי להם במידה אמיתית שלי"), אך הפשט עצמו מכריח שישנו דרש ("יש לי להתאונן כו"), וזהו "מתחלק לכמה ניצוצות", שכל הניצוצות שבאש הם אותו הדבר, שגם הדרש הוא על דרך הפשט.

"וארא אל אברהם וכו' ושמי הוי' לא נודעתי להם". רש"י מפרש שזהו הקדמה ל"וגם הקימותי" ש"לא ניכרתי להם במידה אמיתית שלי", משא"כ למשה, וממילא יקיים הבטחתו, זהו פשוטו. ומדרשו שזהו בהמשך לטענת משה "למה הרעותה" וה' אמר לו "חבל על דאבדין ולא משתכחין יש לי להתאונן על מיתת האבות שהם לא הרהרו ומשה הרהר". ורש"י ממשיך ש"אין המקרא מתיישב אחר הדרוש לכן" "אומר אני ישיב המקרא על פשוטו והדרשה תידרש שנאמר הלא כה דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע מתחלק לכמה ניצוצות".

ולכאורה אינו מובן מדוע מדוע מביא את פירוש המדרש אם "אין המקרא מתיישב אחר הדרוש"? ומדוע מביא התחלת הפסוק "הלא כה דברי כאש", הרי העיקר הוא הסיום "וכפטיש יפוצץ סלע".

והביאור: בפסוק זה ישנו דרך לימוד חדש והוא בדומה "לאין המקרא הזה אומר אלא דרשני", אלא ששם הפירוש היחידי הוא הדרש, משא"כ בנדו"ד הפירוש הראשון והעיקרי הוא פשוטו, אלא שהמקרא אומר שהדרשה תידרש. כי ענין זה ש"חבל על דאבדין וכו' יש לי להתאונן וכו'" מתעורר אצל הבן חמש למקרא גם לולא פירוש רש"י. שהרי הבן חמש למד שהאבות לא הרהרו, וא"כ כשמשה אמר "למה הרעותה" מתעורר אצלו ענין זה שלכאורה כש"וידבר" - שדיבר עמו קשות - מדוע לא אמר הקב"ה למשה תוכן זה. ולכן אומר רש"י "והדרשה תידרש", שדרך הפשט מכריח שישנו דרש.

וזהו ענין "מתחלק לכמה ניצוצות", שכל הניצוצות שבאש הם אותו הדבר ורק שישנו ניצוץ המתפשט במקום אחד וניצוץ אחר במקום אחר (משא"כ בסלע המתפוצץ שבו כל חלק מהסלע הוא בגודל אחר). וזהו החידוש בפסוק זה שגם הדרש הוא על דרך הפשט, ורק שהפשט - האש - מתחלק, שניצוץ אחד נלמד ע"י חלק הפשט שבתורה - במקום אחד, וניצוץ שני ע"י חלק הדרש שבתורה - במקום אחר.